

Medzinárodná spolupráca seniorských organizácií Slovenskej republiky.

Úvod

Medzinárodná spolupráca a rozvoj zahraničných kontaktov seniorských organizácií sa stali postupne jednými z významných aktivít združení, asociácií i konkrétnych inštitúcií zameraných na aktívne starnutie a programy pre seniorov. Záujem staršej generácie v tejto oblasti bol podchytený a zapracovaný do mnohých oblastí činnosti, v ktorých sa seniori môžu konkrétne realizovať a aktívne zapájať.

Ciele medzinárodnej spolupráce je možné definovať nielen ako kolektívne ciele, ktoré si jednotlivé seniorské organizácie stanovili, ale aj ako individuálne ciele seniorov realizovať sa, zúčastňovať a zapájať sa do aktivít nielen na národnej, ale aj na medzinárodnej úrovni. Kolektívne ciele v tejto oblasti sa zvyčajne realizujú v záujme prezentácie vlastných aktivít a programov pre seniorov a ich aktívne starnutie v súčinnosti so záujmom výmeny informácií či získavania nových skúseností. K napĺňaniu stanovených cieľov v oblasti medzinárodnej spolupráce je možné pristupovať z viacerých pohľadov a realizovať ich v rámci niekoľkých oblastí.

Podklady pre tvorbu správy poskytli nasledovné subjekty:

- Asociácia univerzít tretieho veku na Slovensku (ďalej len „ASUTV“)
- Fórum pre pomoc starším – národná sieť (ďalej len „Fórum“)
- Jednota dôchodcov na Slovensku (ďalej len „JDS“)
- Združenie kresťanských seniorov Slovenska (ďalej len „ZKS“)

Jednotlivé oblasti aktívnej medzinárodnej spolupráce seniorských organizácií Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) by sme mohli rozdeliť nasledovne:

1. Členstvo seniorských organizácií SR v medzinárodných združeniach a asociáciách a zapojenie sa do ich činnosti
2. Odborné medzinárodné podujatia zamerané na seniorov a účasť seniorských organizácií SR
3. Projektové aktivity seniorských organizácií SR na medzinárodnej úrovni a v rámci Európskej Únie
4. Medzinárodné partnerstvá a výmeny seniorov
5. Finančné zabezpečenie medzinárodnej spolupráce seniorských organizácií
6. Možnosti ďalšieho rozvoja oblasti medzinárodnej spolupráce seniorských organizácií SR

1. Členstvo seniorských organizácií SR v medzinárodných združeniach a asociáciách a zapojenie sa do ich činnosti

Asociácia UTV na Slovensku (ASUTV) sa od roku 1994 aktívne zapája do aktivít svetovej asociácie *AIUTA (International Association of the Universities of the Third Age)*, kde od roku 2002 máme reprezentanta vo výbore a od roku 2011 zastupujeme významné miesto vo funkcii generálneho sekretára AIUTA. Kontakty na európskej úrovni realizuje ASUTV

formou členstva UK v Bratislave a jej Univerzity tretieho veku v *Európskej federácii starších študentov (EFOS)* od roku 1994. Dňom 13. marca 2014 bola založená *Dunajská asociácia inštitúcií vzdelávania seniorov (DANET)*, kde sa stala Asociácia UTV na Slovensku jedným zo zakladajúcich členov. DANET svojimi cieľmi napĺňa smerovania Dunajskej regionálnej stratégie Európskej Únie (ďalej len „EÚ“) k Prioritnej osi 9 People & Skills, na ktorej aktivitách sa ASUTV aktívne podieľala v roku 2012.

Fórum pre pomoc starším (Fórum) je členom medzinárodnej siete *ECEN - Londýn* (sieť organizácií východnej a strednej Európy zaoberajúcej sa problematikou starších), *Help the Age* v Londýne, a najvýznamnejšej európskej organizácie *AGE- Platform Europe* (európska platforma seniorov v Bruseli). V rámci medzinárodnej siete ECEN a Help the Age Fórum pre pomoc starším participovalo na realizácii medzinárodného projektu v rámci ktorého bolo cieľom vytvorenie národných sietí vo východnej a strednej Európe - modelový projekt Fóra sa stal modelom pre iné krajiny. Na základe tejto skutočnosti a medzinárodnej spolupráce bolo Fórum po vstupe do EÚ vyzvané sieťou AGE k spolupráci a v roku 2004 bolo prijaté za riadneho člena AGE. AGE – Platform Europe v Bruseli združuje najvýznamnejšie seniorské organizácie z krajín EÚ a zohráva aj vedúcu úlohu v kampani za aktívne starnutie a solidaritu medzi generáciami. Fórum pre pomoc starších sa aktívne a permanentne podieľa na práci AGE, na príprave, spracovávaní rôznych materiálov na definovaní problémov a potrieb starších ľudí a konkrétnych projektoch na riešenie kvality a dôstojnosti starších ľudí. Zástupcovia Fóra aktívne pracujú v troch expertných skupinách, ktoré sa zaoberajú problematikou diskriminácie, chudobou a exklúziou, zamestnanosťou a vzdelávaním starších.

Jednota dôchodcov na Slovensku (JDS) sa aktívne zapája do medzinárodnej seniorskej činnosti. JDS je členom *EURAG-u*, *Európskej federácie seniorov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru* so sídlom v Bruseli.

Združenie kresťanských seniorov Slovenska (ZKS) je riadnym členom *Európskej únie seniorov (ESU)* so sídlom v Bruseli. ESU je orientovaná na subjekty Európskej ľudovej strany (EPP) - najsilnejšej frakcie Európskeho parlamentu. ESU je najväčšou medzinárodnou seniorskou organizáciou, združuje 41 členských organizácií z 27 krajín s viac než miliónom členov. ZKS je aktívnym členom, zástupcovia sa zúčastňujú na všetkých významných podujatiach. ZKS má zastúpenie vo Výkonnom výbore ESU (Jozef Mikloško a Miloš Nemeček). Na poslednom kongrese ESU v Bruseli (7.-8.11.2013) bol predseda ZKS zvolený do predsedníctva Kongresu. ZKS aktívne vystupuje na týchto podujatiach a vypracúva správy o ich činnosti a o medzinárodnej spolupráci.

2. Odborné medzinárodné podujatia zamerané na seniorov a účasť seniorských organizácií SR

Informácia sa bude týkať aktivít za ostatných päť rokov, teda od roku 2010.

Od roku 2012 je **Asociácia UTV na Slovensku** zapojená do aktivít EÚ zameraných na Dunajskú regionálnu stratégiu s aktívnou účasťou na konferencii k *Prioritnej osi 9 People & Skills* a následne na konferencii Ministerial Conference on Ageing 2012 k stratégii

UNECE krajín EÚ konanej vo Viedni, kde bola v pozornosti orientácia politik zameraných na seniorov v rámci EÚ. Vo verejnej diskusii sme presadzovali vzdelávanie seniorov ako jeden z prioritných záujmov pre zabezpečenie politiky aktívneho starnutia.

Reprezentanti UTV na Slovensku pravidelne aktívne vystupujú na medzinárodných kongresoch organizovaných Svetovou asociáciou UTV (AIUTA) napr. v Lisabone v roku 2012 na tému „Turizmus seniorov a univerzity tretieho veku“ a v Toulouse 2014 na tému „Univerzity tretieho veku a medzinárodná spolupráca“. Ďalšie odborné medzinárodné podujatia s aktívnou účasťou sa konali formou konferencií na témy: „Dobrovoľníctvo a tretí vek“ (2011, Lignano Sabiadoro), „Active Ageing and Intergenerational Dialogue - a Challenge for the Danube Countries in Common Europe (2012 Ulm, v rámci Dunajského festivalu), „Rovnosť príležitostí pre seniorských občanov“ (2013, Uppsala, Švédsko).

Konferencia s medzinárodnou účasťou „*Dvadsať rokov univerzitného vzdelávania seniorov na Slovensku*“ organizovaná v spolupráci UK v Bratislave, ASUTV a EFOS sa konala v októbri 2010 z príležitosti 20. výročia prvej UTV na UK v Bratislave a bola finančne podporená Nadáciou Orange.

Najbližšia konferencia ASUTV s medzinárodnou účasťou „*Edukácia v treťom veku*“ k 20. výročiu Asociácie UTV na Slovensku je pripravená na november 2014 za účasti zahraničných hostí z Čiech, Poľska a Nemecka a slovenských seniorov na pôde UK v Bratislave.

Fórum pre pomoc starším sa pravidelne raz ročne zúčastňuje **Valného zhromaždenia AGE** v Bruseli za účasti všetkých členských organizácií z EÚ, za účasti významných zástupcov z Európskych inštitúcií, EP. Zástupcovia Fóra aktívne vystupujú k zadanej téme na Valnom zhromaždení a v rámci troch expertných skupín, kde majú reprezentanta. Aktívne vystúpenia sa týkali hlavne *projektov k diskriminácii a chudobe starších v Európe a medzinárodných konferencií AGE a ECEN* v Kodani, Vilniuse, Helsinkách, Prahe, Kolín, Varšave e a i.

Pre Fórum je mimoriadne významným vystúpenie v roku 2011 na *medzinárodnej konferencii v priestoroch EK v Bruseli k projektu „InclusAge“*, kde ako jediná krajina premietli krátky film zo života starších ľudí za účasti ďalších seniorských organizácii Slovenska. V rámci tohto projektu prezentovali príklady dobrej praxe ako je napr. práca „Parlamentu seniorov“, „Senior roka“, regionálna práca vo workshopoch, práca aktívnych skupín a i. V júni 2013 na medzinárodnej konferencii „*Sociálna inklúzia dôstojnosť v starobe*“, vo Varšave prezentovalo Fórum aktivity v prospech zvyšovania finančnej gramotnosti starších a zlepšovania podmienok v znižovaní zadlženosti seniorov. Fórum prezentovalo pozitívne výsledky v ochrane práv starších, prevencii a vzdelávaní starších a ich motivácii si svoje práva presadzovať.

V novembri 2013 bolo Fórum spoluorganizátorom medzinárodného stretnutia a konferencie v Prahe „*Dôstojnosť pre starších a ich začlenenie do spoločnosti*“ – kde mali dve aktívne prezentácie o ich postupoch proti zadlžovaniu starších a výsledkoch v riešení problematiky finančného zneužívania a boja proti nekalým obchodným praktikám, ako aj prezentácia dobrej spolupráce s vládnyimi inštitúciami k tejto problematike i v rámci aktivít Výboru seniorov smerom k spracovaniu Národného programu aktívneho starnutia.

Fórum aktívne vystúpilo v júni 2014 v Bruseli na konferencii „Sociálna inklúzia a dôstojnosť v starobe - participatívne prístupy k využitiu referenčných rozpočtov“ organizovanej AGE a BASCO z Nemecka za účasti 13 krajín EÚ – „European Semester 2014 and Europe 2020“ Prezentovali výsledky dosiahnuté v rámci projektu *zameraného na finančnú gramotnosť starších osôb*. Dosiahnuté výsledky boli považované za najvýraznejšie v rámci projektu práve aj na základe dobrej spolupráce s vládnymi inštitúciami a políciou v boji proti nekalým praktikám, realizovanie aktivít na *prevenciu a vzdelávanie proti zadlžovaniu sa starších osôb a v boji proti rizikám chudoby a zneužívaniu*. Najbližšia konferencia za účasti Fóra sa uskutoční v dňoch 8. a 9. decembra tohto roka v Bruseli v rámci medzinárodného projektu ASCE, kde je koordinátorom AGE.

Jednota dôchodcov na Slovensku má efektívne vzťahy s krajinami V - 4, najmä s Českou republikou a Maďarskom. Predmetom takejto spolupráce je výmena skúseností pri riešení sociálnych a zdravotných otázok seniorov v jednotlivých krajinách.

ZKS sa aktívne zúčastňuje na pravidelnom Kongrese ESU v Bruseli v dňoch 7.-8.11.2013. Každoročne sa niekoľko ich zástupcov zúčastňuje aktívne na Letnej akadémii ESU vo Viedni. Tohoročná bola 12.-14.6.2014 s názvom „Chceme lepšiu Európsku úniu“. Na konferencii vystúpili dvaja delegáti ZKS. Stretnutia sa zúčastnilo 70 zástupcov z 20 európskych organizácií seniorov. Rovnako sa ZKS zúčastňuje aj na regionálnych konferenciách ESU a medzinárodných stretnutiach seniorov.

Ústredie ZKS organizuje ročne dve celoštátne podujatia, na ktorých sa zúčastňujú aj zástupcovia EP a EK na Slovensku, poslanci EP a prednášatelia z ČR. Posledné dva semináre boli na tému „Európsky rok občanov a seniari“ (19.4.2013, Trenčianske Teplice) a „Kvalita života a voľby do Európskeho parlamentu“ (21.-22.2.2014, Bratislava).

3. Projektové aktivity seniorských organizácií SR na medzinárodnej úrovni a v rámci Európskej únie

Medzinárodné projekty do ktorých sa slovenské seniorské organizácie aktívne zapojili a v súčasnosti na nich participujú majú rôzne zamerania a zasahujú do rozličných oblastí seniorských aktivít a problematiky života seniorov. Podľa zaradenia v rámci európskych programov ide o projekty Sokrates Grundtvig, nové typy projektov Erasmus plus či iné typy európskych projektov.

Priame zapojenie seniorov do *projektov Sokrates Grundtvig* sa začalo na univerzitách tretieho veku v roku 2002 kde jeden z prvých bol v spolupráci s Univerzitou v Ulme pod názvom EuCoNet. *Projekty Grundtvig* (napr. na STU v Bratislave projekty Sen-Net, Neighbours, na UK v Bratislave projekt VECU, Danube Networkers, ELiLL a EFOSEC, na ŽU v Žiline projekt T.A.P.E, na UMB v Banskej Bystrici projekt Tandems – GO a *aktuálny projekt na ČDV UK v Bratislave ForAge* doplnili ďalšie projekty ako napr. *projekty cezhraničnej spolupráce* (STU v Bratislave), projekty Tempus (TU Zvolen) a Erasmus. Projekty boli zamerané na:

- rozvoj digitálnej gramotnosti seniorov a využívanie IKT;

- intergeneračné aktivity;
- interkultúrne vzdelávanie a rozvoj jazykových schopností seniorov.

Dobrovoľnícke projekty seniorov projektov EÚ Grundtvig:

- „Danube that connects us“ realizovala ASUTV (2011 – 2012) v spolupráci s Univerzitou v Ulme, Nemecko;
- „GAIN – Opět spojení - dobrovolnictvóm“. Realizovala UTV na ŽU v Žiline v spolupráci s Karlovou univerzitou v Prahe (2012 – 2013).

Ďalšie medzinárodné projekty podporené Európskou komisiou.

Fórum bolo koordinátorom projektu podporeného EK s cieľom vytvorenia **„Poradensko – informačného centra pre starších obyvateľov“**, ktoré našlo využitie a odozvu aj v zahraničí (Holandsko, Kanada, Argentína).

Projekt **„Vytvorenie foriem spolupráce organizácií zabezpečujúcich pomoc a služby starším“** (riešilo Fórum) bol zameraný na vytvorenie spolupráce seniorských organizácií na národnej úrovni s aktívnou účasťou starších na ovplyvňovaní svojho postavenia. Projekt slúžil ako príklad pre iné krajiny ako sú Česko, Estónsko, Litva, Poľsko, Ukrajina. Modelový projekt **„Help the Age“** (riešilo Fórum) bol zameraný na aktívne zapojenie starších ľudí, *ovplyvňovanie a definovanie problémov ich života* s návrhmi riešení. Projekt bol prezentovaný ako príklad dobrej praxe na konferencii v Talline Estónsku a podnielil prácu sietí seniorov v zahraničí a národnej siete Fóra s vytvorením „Parlamentu seniorov“.

Projekt **EuROPEAN – Európsky rámec pre prevenciu zneužívania a týrania starších** (Fórum) bol zameraný na *právne a sociálne poradenstvo* v rámci *poradenského centra a Senior linky*, aktivity na *prevenciu a zvyšovanie právneho vedomia*, workshopy v regiónoch a zapojenie starších do *ochrany a prevencie proti zneužívaniu*, národné konferencie o diskriminácii a zneužívaní starších. V rámci úloh bol realizovaný prieskum o zneužívaní so zapojením organizácií z 9 krajín. Výsledky, závery a odporúčania projektu boli prezentované ako príklady dobrej praxe a poskytnuté Európskej komisii.

Projekt **InclusAge** mal vytvoriť tool-kit na aktívne zapájanie sa starších do *tvorby návrhov a osvedčených postupov v kontaktovaní sa s členmi národného parlamentu, členmi EP či inými národnými / miestnymi tvorcami rozhodnutí* so zapojením 10 organizácií z krajín EÚ – Belgicka, Poľska, Česka, Slovenska (Fórum), Fínska, Nemecka, Bulharska a Írsko.

Projekt **INTERGEN** (Fórum), ktorý zapojil starších ľudí ako mentorov pre deti, mal mimoriadny význam inklúziou zdravotne postihnutých starších občanov, ako i rómskych detí z rizikových a rozvrátených rodín. Za tento projekt získalo Fórum pre pomoc starším ocenenie EK v rámci ERAS – za *„Vytvorenie priateľského prostredia k veku“* – „Ako aktívne starnúť a byť užitočný“. Na projekte pracovali organizácie z Veľkej Británie, Švédska, Nemecka, Španielska, Rakúska a Slovenska. Projekt dodnes pokračuje.

Projekt **PEOPLE „Celoeurópska sieť pre vzdelávanie a zamestnanie starších ľudí“** (riešilo Fórum) sa zaoberal otázkami *aktívneho starnutia a zotrvania starších na trhu práce* s cieľom definovať význam vzdelávania vo vyššom veku a dôvody pre dlhšie zotrvanie na trhu práce. Partneri boli z Veľkej Británie, Španielska, Českej republiky, Portugalska a Francúzska. Projekt **„Sociálna inklúzia a dôstojnosť v starobe - participatívne prístupy k využitiu referenčných rozpočtov“** realizovalo Fórum so zameraním na finančnú gramotnosť starších.

V súčasnosti sa realizujú nasledovné medzinárodné projekty:

1. **Projekt ASCE** (realizuje Fórum), ktorého cieľom je vysvetliť starším ako fungujú európske inštitúcie, ako EK, EP a konkrétna práca európskej siete AGE;
2. **Projekt UISEL** (Fórum), ktorý definuje dôležitosť, význam a potrebu IKT vzdelávania starších, tvorbu vhodných metód a i.;
3. **Projekt ForAge** (ASUTV) zameraný na rozvoj siete seniorských organizácií v oblasti vzdelávania, za účasti 18 zahraničných partnerov, podporený cez Grundtvig;
4. **Projekt EVARS** (realizuje ZKS) je v rámci EÚ zameraný na seniorských dobrovoľníkov za spolupráce partnerov z Dánska, Nemecka, Rakúska a Slovenska. Jeho podstatou je v spolupráci so samosprávami vytvoriť centrá seniorov – dobrovoľníkov, ktorí by boli odborne pripravení pomáhať pri riešení problémov v seniorskej komunite a vo svojej lokalite. Takéto centrá sa pripravujú v Bratislave – Ružinove, ďalej sú to Košice - západ, Trenčín a Partizánske. Projekt je financovaný z prostriedkov EK.

4. Medzinárodné partnerstvá a výmeny seniorov

Medzinárodné kontakty členov **ASUTV** a tým aj asociácie sa postupne od jej založenia rozširovali z pôvodnej spolupráce s Poľskom a Českou republikou aj smerom do Rakúska, Nemecka, Holandska a ďalších krajín Európy. Na základe odborných kontaktov cez materské univerzity, ktoré pretrvávali z minulého obdobia, sa rozvíjali záujmy aj v oblasti vzdelávania seniorov. Tak tomu bolo pri akceptácii pozvaní do Českej republiky (Olomouc, Praha, Zlín, Brno), či do Poľska (Wroclaw, Krakow, Nový Sacz) a postupne do Rakúska (Viedeň, Graz a Innsbruck), či Nemecka (Ulm, Drážďany, Magdeburg, Karlsruhe, Kiel), Holandska (Groningen) a Francúzska (Toulouse). V mnohých prípadoch išlo o partnerské univerzity slovenských univerzít, kde sa tiež vzdelávanie seniorov realizuje.

Fórum pre pomoc starším v rámci spolupráce s AGE – Platform Europe v Bruseli má vytvorené Medzinárodné partnerstvo v rámci Európskej siete, kde spolupracuje s rôznymi organizáciami na realizácii projektov a riešení konkrétnych problémov a príprave dokumentov týkajúcich sa starších ľudí, ktoré sú prijímané na európskej a svetovej úrovni. Fórum pracuje v platforme AGE v troch expertných skupinách, a to v antidiskriminačnej skupine, expertnej skupine sociálneho vylúčenia a chudoby a v expertnej skupine ochrany proti zneužívaniu a týraniu starších osôb.

Na úrovni členských organizácií **Jednota dôchodcov na Slovensku** udržiava priame kontakty s organizáciami seniorov v Českej republike, Maďarsku a Rakúsku. Snaha po kontaktoch s poľskými dôchodcami sa zatiaľ nerealizovala. S predstaviteľmi uvedených dôchodcovských organizácií sa pravidelne stretávajú a hovoria o ich práci. V roku 2011 a 2013 JDS bola pozvaná na zjazd najväčšej dôchodcovskej organizácie v Českej republike – Zväzu dôchodcov ČR. Obdobne dobrá je aj spolupráca s maďarskými a rakúskymi dôchodcami. JDS reprezentovala vo Viedni Slovenskú republiku na vzájomnom stretnutí rakúskych a slovenských dôchodcov, v Gyori sa členovia JDS pravidelne stretávajú s predstaviteľmi najväčšej maďarskej organizácie a hovoria o ich práci.

Medzinárodné partnerstvá JDS:

- Svaz dôchodců ČR: návštevy snemov, KO JDS Žilina s krajom moravsko-sliezskym, OO JDS Trnava s okresom Břeclav;
- Maďari najmä KO JDS Nitra, OO JDS Dunajská Streda regiónom Győr – Sopron;
- Rakúsko OO JDS Trnava s PENSIONISTER Verband Viedeň.

Partnerstvá sú uzavreté dlhodobo, nie sú na jednu príležitosť.

Združenie kresťanských seniorov Slovenska (ZKS) má dobré medzinárodné styky najmä s partnermi krajín V4. Pomerne živé partnerstvo a spoločné aktivity realizujú s rakúskym Seniorenbundom a jeho krajinskými organizáciami v Burgenlande a Dolnom Rakúsku a tiež s českými kresťanskými seniormi. ZKS organizuje aj koncerty spojené s návštevou kultúrnych a turistických zaujímavostí Rakúska. Členovia ZKS sa zúčastňujú zájazdov a púti najmä do Rakúska, ktoré sú spojené s kultúrnym a turistickým programom. Také boli napr.:

- Mondsee, koncert, prehliadka mesta a okolia;
- Eisenstadt, koncert, prehliadka rodiska J. Haydna;
- Frauenkirchen, návšteva starobylého pútnického miesta s rakúskymi a maďarskými seniormi a diskusia o problémoch seniorov.

Uskutočnila sa aj vzájomná výmenná návšteva a rokovanie vedenia ZKS a vedenia Rakúskeho seniorského zväzu vo Viedni a Bratislave, ktorý má 350 tisíc členov.

5. Finančné zabezpečenie medzinárodnej spolupráce seniorských organizácií SR

Medzinárodná spolupráca seniorských organizácií SR *nie je pravidelne podporovaná* z účelovo vyčlenených prostriedkov. Môžeme konštatovať, že čiastkové ciele niektorých inštitúcií sú finančne sporadicky podporené z rôznych zdrojov.

V oblasti projektovej spolupráce mali niektoré seniorské univerzity či organizácie a združenia v minulosti možnosť získať podporu pre predložený projekt Grundtvig na základe výberového postupu agentúry SAAIC pri MŠVVaŠ SR. V súčasnosti je však možnosť podpory z *programov Erasmus +* (integrovanej bývalý Grundtvig) výrazne obmedzená pre cieľovú skupinu seniorov, čím táto možnosť pre budúcnosť vypadáva. *Fórum pre pomoc starším*, ktoré realizuje niekoľko zahraničných projektov získalo projektové prostriedky zo zahraničia, ktoré však nepokrývajú plne náklady na realizáciu projektov. Je to spravidla 70 najviac 80 % celkových nákladov a zvyšok je nutné získavať z domácich zdrojov. Tým sú možnosti účasti v medzinárodných projektoch často limitované.

Okrem prostriedkov na realizáciu projektu EVARS všetky ďalšie *aktivity si ZKS hradí* z vlastných zdrojov. Na konkrétne podujatia hľadajú sponzorov, ktorými bývajú napr. Informačná kancelária Európskeho parlamentu na Slovensku, zastúpenie Európskej komisie na Slovensku, Nadácia Konrada Adenauera v Bratislave a projekt Orange. Každoročne sa tiež uchádzajú o podporu aktivít inštitúcií a jednotlivcov 2% príspevku zo základu ich dane. Na *časopis Generácie*, ktorý vychádza trikrát ročne v náklade do 3000 kusov (50 strán vo farbe formátu A4) a ktorý odzrkadľuje aj ich medzinárodnú spoluprácu, dostáva ZKS dotáciu na jeho tlač od MPSVR SR. Z členského členov ZKS (2 Euro) dostáva Ústredie ZKS 0,50 Euro za jednotlivého člena.

V oblasti úhrady členských príspevkov do medzinárodných združení je členstvo univerzít tretieho veku a *Asociácie UTV na Slovensku* v medzinárodnej asociácii AIUTA každoročne hradené z prostriedkov Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ale realizácia a účasť na aktivitách je už finančne závislá na možnostiach jednotlivých univerzít. Členský príspevok do federácie EFOS a asociácie DANET platia členovia Asociácie UTV na Slovensku z vlastných prostriedkov.

Fórum pre pomoc starším, ako členská organizácia AGE uhrádza členský poplatok z prostriedkov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“). S členstvom sú však spojené ďalšie náklady, ako napríklad konferenčné poplatky, čiastočné úhrady cestovných nákladov na jednotlivé podujatia, ako je VZ AGE a rokovania expertných skupín, ktoré sú závislé od vlastných možností, ktorých je nedostatok.

Významnú pomoc poskytlo MPSVR SR pri *podpore členstva JDS* v európskych organizáciách.

ZKS by *privítalo* systematickejšiu podporu medzinárodných aktivít seniorských organizácií, napr. hradením členského v medzinárodných organizáciách.

Účasť na medzinárodných odborných podujatiach, konferenciách či kongresoch ako aj výmenné návštevy združení seniorov v zahraničí si hradia seniorské organizácie z vlastných prostriedkov a podľa svojich možností.

Náklady na medzinárodnú spoluprácu sú všeobecne vysoké, nakoľko zahŕňajú nielen *náklady na zahraničné cesty*, ale u mnohých združení aj *náklady na preklady zahraničných dokumentov* a náklady na pravidelnú komunikáciu so zahraničnými partnermi. Pravidelné pripomienkovanie rôznych medzinárodných dokumentov sa týka napr. siete AGE v Bruseli, kde Fórum predkladá rôzne správy pre EK a EP. *Musíme konštatovať, že podpora týchto aktivít na Slovensku je nedostatočná a seniorské organizácie musia vynakladať značné úsilie na získanie prostriedkov z domácich zdrojov - mnohokrát neúspešne.*

6. Možnosti ďalšieho rozvoja oblasti medzinárodnej spolupráce seniorských organizácií SR

Členstvo v medzinárodných asociáciách a združeníach dáva slovenským seniorským inštitúciám a organizáciám záruku pre rozvoj sieťovania a medzinárodných kontaktov v rámci EÚ. K tomu je potrebné zabezpečiť primerané finančné krytie na úhradu členských príspevkov ako aj na účasť na pravidelných i výročných medzinárodných stretnutiach. S týmito aktivitami úzko súvisí aj jazykové vzdelávanie seniorov a rozvoj ich jazykovej gramotnosti, čo je podmienkou pre aktívnu účasť a prezentovanie dobrých praxí zo Slovenska smerom k zahraničiu. Veď mnohé zrealizované medzinárodné projekty naďalej úspešne pokračujú.

V rámci kontaktov so zahraničnými partnermi majú seniorské organizácie možnosť získavať dôležité informácie, predkladať návrhy a podnety pre riešenie otázok problematiky starnutia a staroby. Pre skvalitnenie života a dôstojnosti starších ľudí je veľmi dôležitá ich účasť a spolupráca na medzinárodných projektoch, ktoré sú mnohokrát výstupmi pre EK. Skúsenosti dokazujú, že spolupráca so zahraničnými partnermi dáva seniorským

organizáciám cenné skúsenosti, skvalitňuje ich život a realizáciu vlastných aktivít. Súčasne otvára cestu k vyjadreniu vlastných názorov a ich prezentovanie cestou návrhov a dokumentov pri tvorbe európskych seniorských politík.

Najväčší problém lepšej *spolupráce JDS* so susednými krajinami je nedostatok finančných prostriedkov na spoločné aktivity, ktoré majú 150 – 250 účastníkov, ako sú : športové hry, prehliadky speváckych súborov a stretnutia na hraniciach.

Rok 2013 bol Európskym rokom občianstva, rok 2012 Európskym rokom aktívneho starnutia a solidarity generácií. V týchto rokoch sa *aktivity ZKS* v kluboch, krajoch a v Ústredí podstatne zvýšili, aj keď finančné krytie pre podujatia sa získavalo iba obtiažne. ZKS 20.3.2015 si pripomenie 20. výročie zakladajúceho Valného zhromaždenia v Bratislave. ZKS sa tým stala staršou organizáciou ako Európska únia seniorov, ktorá sa založila 7.11.1995 v Madride. Toto jubileum by ZKS chcelo osláviť medzinárodnou konferenciou a akadémiou, aj keď nateraz nemá k tomu finančné prostriedky.

Priestor na zlepšenie medzinárodnej spolupráce ZKS vidí v lepšej vzájomnej výmene skúseností a kontaktov medzi slovenskými seniorskými organizáciami, najmä však v zapojení sa do medzinárodných projektov a programov eurofondov. Podpora internetovej komunikácie a aktuálnej webovej stránky ZKS by tiež podstatne skvalitnili ich prácu.

Všetky seniorské organizácie, obsiahnuté v predkladanej informácii, sú pripravené ďalej rozvíjať medzinárodné kontakty so seniorskými organizáciami Európskej únie.

Veríme, že sekcie medzinárodných vzťahov na jednotlivých ministerstvách alebo vládne programy pre seniorov zahrnú do svojich priorit pre ďalšie obdobie aj túto významnú oblasť života starších ľudí našej spoločnosti ako jednu z požiadaviek pre aktívne starnutie v podmienkach Slovenska a smerom k zahraničiu.

Spracované na základe podkladov: ASUTV, Fóra, JDS a ZKS

PhDr. Nadežda Hrapková, PhD.